

Héraðsdómur Reykjavíkur

Dómur 6. mars 2025.

Mál nr. E-4508/2024:

E34 ehf.

(Þórhallur Bergmann lögmaður)

gegn

Íslenska ríkinu

(Þorvaldur Hauksson lögmaður)

Dómur

Málsmeðferð og dómkröfur aðila

- Mál þetta, sem dómtekið var 6. febrúar sl., höfðaði E34 ehf., Sigtúni 42, Reykjavík, 25. júlí 2024, gegn íslenska ríkinu, Arnarhvoli, Reykjavík.
- Endanlegar dómkröfur stefnanda eru eftirfarandi:
 - Að rift verði með dómi greiðslum E34 ehf., til stefnda íslenska ríkisins, samtals að fjárhæð 385.811.777 kr., sem fram fóru þann 15. nóvember 2022, fjárhæð 27.713.096 kr., þann 5. desember 2022, fjárhæð 1.848 kr., þann 15. desember 2022, fjárhæð 31.242.672 kr., þann 16. janúar 2023, fjárhæð 25.614.289 kr., þann 6. febrúar 2023, fjárhæð 484.776 kr., þann 15. febrúar 2023, fjárhæð 9.488.239 kr., þann 28. febrúar 2023, fjárhæð 65.000.000 kr., þann 15. mars 2023, fjárhæð 28.803.768 kr., þann 3. apríl 2023, fjárhæð 65.000.000 kr., þann 3. apríl 2023, fjárhæð 287.995 kr., þann 5. apríl 2023, fjárhæð 475.053 kr., þann 15. maí 2023, fjárhæð 20.392.619 kr., þann 2. júní 2023, fjárhæð 50.000.000 kr., þann 5. júní 2023, fjárhæð 633.936 kr., þann 15. júní 2023, fjárhæð 22.491.696 kr., þann 17. júlí 2023, fjárhæð 21.248.262 kr., þann 24. júlí 2023, fjárhæð 16.275.832 kr., og þann 8. ágúst 2023, fjárhæð 657.696 kr.
 - Að stefndi verði dæmdur til að greiða stefnanda 385.811.777 kr., ásamt vöxtum samkvæmt 8. gr. laga nr. 38/2001 um vexti og verðtryggingu, af kr. 27.713.096 frá 15. nóvember 2022 til 5. desember 2022, af kr. 27.714.944 frá 5. desember 2022 til 15. desember 2022, af kr. 58.957.616 frá 15. desember 2022 til 16. janúar 2023, af kr. 84.571.905 frá 16. janúar 2023 til 17. janúar 2023, af kr. 84.631.905 frá 17. janúar 2023 til 6. febrúar 2023, af kr. 85.056.681 frá 6. febrúar 2023 til 15. febrúar 2023, af kr. 94.544.920 frá 15. febrúar 2023 til 28. febrúar 2023, af kr. 159.544.920 frá 28. febrúar 2023 til 15. mars 2023, af kr. 188.348.688 frá 15. mars 2023 til 3. apríl 2023, af kr. 253.636.683 frá 3. apríl 2023 til 5. apríl 2023, af kr. 254.111.736

frá 5. apríl 2023 til 15. maí 2023, af kr. 274.504.355 frá 15. maí 2023 til 2. júní 2023, af kr. 324.504.355 frá 2. júní 2023 til 5. júní 2023, af kr. 325.138.291 frá 5. júní 2023 til 15. júní 2023, af kr. 347.629.987 frá 15. júní 2023 til 17. júlí 2023, af kr. 368.878.249 frá 17. júlí 2023 til 24. júlí 2023, af kr. 385.154.081 frá 24. júlí 2023 til 8. ágúst 2023, af kr. 385.811.777 frá 8. ágúst 2023 til 11. ágúst 2024, en með dráttarvöxtum samkvæmt 1. mgr. 6. gr. laga nr. 38/2001 um vexti og verðtryggingu af þeirri fjárhæð frá 11. ágúst 2024 til greiðsludags, allt að frádreginni innborgun stefnda að fjárhæð 131.563.827 frá 29. júlí 2024.

Að auki krefst stefnandi málskostnaðar.

- 3 Stefndi krefst sýknu og málskostnaðar.

Helstu málsatvik og ágreiningsefni

- 4 Bú stefnanda, einkahlutafélagsins E34 ehf. (áður Byggingafélagið Upprisa ehf.), var tekið til gjaldþrotaskipta 9. nóvember 2023. Frestdagur við skiptin er 8. september 2023. Skiptabeiðandi var Gildi-lífeyrissjóður á grundvelli greiðsluáskorana vegna vangreiddra lífeyris- og félagsgjalda að fjárhæð 101.440.054 krónur. Samkvæmt kröfuskrá 26. febrúar 2024 nemur fjárhæð lýstra krafna á hendur þrotabúinu 2.509.484.019 krónum, en búið mun vera eignalaust.
- 5 Stefnandi sérhæfði sig í nýbyggingu íbúðar- og atvinnuhúsnæðis og heildarendurbótum fasteigna. Helstu verkefni félagsins í aðdraganda gjaldþrotaskiptanna voru m.a. bygging fjölbýlishúsa að Eyrarvegi 34a og 34b, Selfossi, samkvæmt verksamningi frá nóvember og desember 2021, og endurbygging og viðbygging fasteignar að Brautarholti 16, 18 og 20, Reykjavík, samkvæmt verksamningi frá júlí 2022, auk framkvæmda við Sementsreit 13-15 og Suðurgötu 92-96, Akranesi, og að Fögruvöllum 2, Hafnarfirði. Af gögnum málsins verður ráðið að félagið hafi verið í rekstri til ágústmánaðar 2023 og haft á bilinu 78-135 starfsmenn á launum á síðustu 12 mánuðum fyrir frestdag, en þeir munu hafa verið 78 þegar starfseminni lauk endanlega í ágúst 2023. Verklok samkvæmt nefndum verksamningum voru áætluð um mitt ár og í árslok 2023.
- 6 Eini stjórnarmaður félagsins frá apríl 2006 var Óli Valur Steindórsson, ásamt því að vera skráður prókúruhafi á sama tímabili. Hann var auk þess eigandi félagsins í gegnum móðurfélagið Fastefli ehf. Sonur Óla Vals, Steindór Snær, var frá 1. júlí 2017 skráður framkvæmdastjóri stefnanda, prókúruhafi og varamaður í stjórn. Tengdust þeir feðgar mörgum félögum sem stefnandi var í umfangsmiklum viðskiptum við vegna leigu og byggingaframkvæmda. Á hluthafafundi félagsins 12. ágúst 2023 var nafni þess og lögheimili breytt. Í október 2023, skömmu fyrir gjaldþrot félagsins, var það selt til Ainars Berzins, með ríkisfang í Lettlandi, og hann skráður eini stjórnarmaður þess í stað Óla Vals. Á sama tíma var Steindór Snær skráður frá störfum fyrir félagið.
- 7 Við skýrslugjöf Óla Vals hjá skiptastjóra, 1. desember 2023, upplýsti hann að rekstur stefnanda hefði gengið vel fram að Covid-19 heimsfaraldrinum 2020, en þá hafi rekstrarumhverfið orðið erfiðara. Í ársreikningi stefnanda fyrir árið 2021, sem er síðasti ársreikningur sem skilað var fyrir félagið, kom m.a. fram að fyrri hluta árs 2021 hafi

verið nokkuð um vanskil hjá félaginu vegna greiðslufalls verkkaupa, sem leitt hafi til dýrari fjármögnunar en nokkur árangur hafi náðst á árinu við bættu fjárhagsskipan.

- 8 Stefnandi hafði fyrir gjaldþrotið verið í vanskilum með opinber gjöld. Á tímabilinu 22. janúar 2020 til 13. febrúar 2023 gerði Skatturinn a.m.k. 16 greiðsluáætlanir við félagið, að beiðni þess, sbr. 12. gr. laga nr. 150/2019 um innheimtu opinberra skatta og gjalda. Fela þær í sér áætlun um greiðsludreifingu og eru meðal annars gerðar í því skyni að létta greiðslubyrði og fresta innheimtuaðgerðum.
- 9 Þann 11. mars 2021 gerði Skatturinn árangurslaust fjárnám hjá félaginu og undirritaði stefnandi í framhaldinu greiðsluáætlun hjá Skattinum í flokki B, þar sem fram kom yfirlýsing félagsins um eignaleysi og ógjaldfærni, samkvæmt 4. tl. 2. mgr. 65. gr. laga nr. 21/1991 um gjaldþrotaskipti o.fl. Yfirlýsingin felur í sér að vanefnd skuldara á greiðsluáætluninni jafngildir staðfestingu á ógjaldfærni viðkomandi aðila. Á þessum tíma námu skuldir félagsins við innheimtumann ríkissjóðs rúmlega 236 milljónum króna miðað við umrædda greiðsluáætlun. Voru gerðar alls sex greiðsluáætlanir á tímabilinu frá 11. mars 2021 til 14. febrúar 2023, sem innihéldu yfirlýsingar um ógjaldfærni.
- 10 Verksamningar stefnanda vegna byggingarframkvæmda að Eyrarvegi 34a og 34b, Selfossi, og Brautarholti 16, Reykjavík, voru í uppnámi seinni part árs 2022 vegna vanefnda samkvæmt gögnum málsins. Verkkaupi rifti samningunum með yfirlýsingum 14. júlí 2023 og hafði uppi fjárkröfur í framhaldinu vegna vanefnda að fjárhæð um 830 milljónir króna, samkvæmt bréfum dags. 18. september og 13. október 2023. Í skýrslu Óla Vals hjá skiptastjóra kom fram að þegar greiðslur hafi ekki borist vegna þessara verkefna hafi félagið hafist handa við að segja upp starfsmönnum, en öllum starfsmönnum var sagt upp um mánaðamótin apríl – maí 2023.
- 11 Eftir yfirferð gagna búsins lýsti skiptastjóri 11. júlí 2024 yfir riftun greiðslna til Skattsins á tímabilinu 8. nóvember 2022 til 8. ágúst 2023, samtals að fjárhæð 386.391.215 króna, og gerði fjárkröfu sömu fjárhæðar. Skatturinn svaraði erindi skiptastjóra með bréfi 29. júlí 2024 og féllst á riftun fjögurra greiðslna á tímabilinu 3. apríl til 24. júlí 2023 á grundvelli 134. gr. laga nr. 21/1991, en hafnaði kröfunni að öðru leyti. Voru stefnanda samdægurs endurgreiddar 131.563.827 krónur vegna riftunarinnar. Áður en svar Skattsins barst við riftunarkröfunni hafði stefnandi höfðað mál þetta 25. júlí 2024.
- 12 Í endanlegri kröfugerð í málinu hefur stefnandi tekið tillit til endurgreiðslu stefnda. Auk þess hefur stefnandi fallið frá riftun fjögurra greiðslna sem tryggðar voru með lögveði. Endanlegar kröfur stefnanda lúta að eftirfarandi greiðslum:

Dagsetning greiðslu	Skýring	Móttakandi greiðslu	Fjárhæð kr.	
08.08.2023	Virðisaukaskattur	Fjárslá ríkisins	657.696	
24.07.2023	Greiðsluáætlun	Skatturinn	16.275.832	Rift
17.07.2023	Staðgreiðsluskattur	Fjárslá ríkisins	21.248.262	
15.06.2023	Staðgreiðsluskattur	Fjárslá ríkisins	22.491.696	
05.06.2023	Virðisaukaskattur	Fjárslá ríkisins	633.936	
02.06.2023	Greiðsluáætlun	Skatturinn	50.000.000	Rift

15.05.2023	Staðgreiðsluskattur	Fjársýsla ríkisins	20.392.619	
05.04.2023	Virðisaukaskattur	Fjársýsla ríkisins	475.053	
03.04.2023	Greiðsluáætlun	Ríkissjóðsinnheimtur	287.995	Rift
03.04.2023	Greiðsluáætlun	Skatturinn	65.000.000	Rift
15.03.2023	Staðgreiðsluskattur	Fjársýsla ríkisins	28.803.768	
28.02.2023	Greiðsluáætlun	Ríkissjóðsinnheimtur	65.000.000	
15.02.2023	Staðgreiðsluskattur	Fjársýsla ríkisins	9.488.239	
06.02.2023	Virðisaukaskattur	Fjársýsla ríkisins	484.776	
16.01.2023	Staðgreiðsluskattur	Fjársýsla ríkisins	25.614.289	
15.12.2022	Staðgreiðsluskattur	Fjársýsla ríkisins	31.242.672	
05.12.2022	Virðisaukaskattur	Fjársýsla ríkisins	1.848	
15.11.2022	Staðgreiðsluskattur	Fjársýsla ríkisins	27.713.096	
		Samtals	385.811.777	

- 13 Helstu álitæfni málsins eru hvort uppfyllt séu riftunarskilyrði 141. eða 134. gr. laga nr. 21/1991 um gjaldþrotaskipti og hvort stefnandi eigi rétt á skaðabótavöxtum samkvæmt 8. gr. laga nr. 38/2001 um vexti og verðtryggingu frá því að riftanlegar greiðslur voru inntar af hendi, þ.m.t. vegna greiðslna sem stefndi hefur fallist á að séu riftanlegar og endurgreitt.

Helstu málsástæður og lagarök stefnanda

- 14 Stefnandi kveðst aðallega byggja kröfur sínar um riftun á 141. gr. laga nr. 21/1991, en til vara á 134. gr. Markmið málsóknarinnar sé að endurheimta verðmæti sem ekki séu til reiðu til fullnustu kröfuhöfum þrotabúsins. Rétt til skaðabóta reisi stefnandi á 1. og 3. mgr. 142. gr. laganna, en rétt til endurgreiðslu auðgunar reisi stefnandi á 1. mgr. 142. gr., verði fallist á riftun á grundvelli 1. mgr. 134. gr.
- 15 *Riftunarregla 141. gr. laga nr. 21/1991* Stefnandi byggir *aðallega* á því að framangreindar greiðslur til stefnda á tímabilinu 8. nóvember 2022 til 8. ágúst 2023 séu riftanlegar á grundvelli 141. gr. laga nr. 21/1991. Greiðslurnar hafi á ótilhlýðilegan hátt verið stefnda til hagsbóta á kostnað annarra og leitt til þess að eignir félagsins hafi ekki verið til reiðu til fullnustu öðrum kröfuhöfum. Félagið hafi verið ógjaldfært er greiðslurnar fóru fram og stefndi hafi vitað eða mátt vita um ógjaldfærni félagsins, sem og þær aðstæður sem leiddu til þess að greiðslurnar hafi verið ótilhlýðilegar. Í því sambandi vísar stefnandi m.a. til yfirlýsinga félagsins um eignaleyfi og ógjaldfærni samkvæmt 4. tl. 2. mgr. 65. gr. laga nr. 21/1991, sem verið hafi að finna í greiðsluáætlunum félagsins frá og með 11. mars 2021.
- 16 Kröfur vegna vangoldinna skatta njóti stöðu almennra krafna samkvæmt 113. gr. gþl. og sé þeim því ætlað að sitja við sama borð og aðrar almennar kröfur.
- 17 Stefnandi bendi sérstaklega á að greiðslu þann 28. febrúar 2023 að fjárhæð 65.000.000 króna, auk greiðslna sem þegar hafi verið rift með samþykki stefnda, en það séu greiðslur þann 3. apríl 2023 að fjárhæð 65.000.000 króna, þann 2. júní 2023 að fjárhæð 50.000.000 króna, og þann 24. júlí 2023 að fjárhæð 16.275.832 króna, sem hafi verið til komnar vegna greiðsluáætlana sem hafi ítrekað verið vanefndar og falið í sér greiðslur inn á kröfur sem hafi verið í vanskilum um langt skeið.

- 18 Stefnandi telji greiðsluáætlun frá 14. febrúar 2023 hafa verið fallna niður í apríl 2023 vegna áfallandi gjalda að fjárhæð 25.000.000 krónur sem hafi verið á gjalddaga 15. mars 2023. Þetta hafi þýðingu við mat á grandsemi stefnda um ógjaldfærni og hvort greiðsla teljist venjuleg eftir atvikum.
- 19 Gögn málsins sýni að stefndi hafi fengið greitt hlutfallslega meira en fjölmargir kröfuhafar, þ.m.t. Gildi-lífeyrissjóður sem þó sé forgangskröfuhafi. Kröfuhöfum hafi því verið mismunað eftir að félagið hafi verið orðið ógjaldfært.
- 20 Eftir því sem við eigi kveðst stefnandi einnig vísa hér til umfjöllunar sinnar varðandi ógjaldfærni félagsins og umfjöllunar um riftun á grundvelli 141. gr. laga nr. 21/1991.
- 21 *Riftunarregla 134. gr. laga nr. 21/1991.* Hvað varðar greiðslur inntar af hendi á tímabilinu 15. mars 2023 til 8. ágúst 2023, sex mánuðum fyrir frest dag, samtals að fjárhæð 226.786.295 króna, byggir stefnandi *til vara* á því að þær hafi skert greiðslugetu félagsins verulega í skilningi 1. mgr. 134. gr. laga nr. 21/1991. Stefnandi telji raunar að líta verði svo á að með samþykki stefnda á riftun fjögurra greiðslna, samtals 131.563.827 króna, af 226.786.295 króna greiðslum á tímabilinu, hafi stefndi viðurkennt að greiðslurnar hafi skert greiðslugetu félagsins verulega í skilningi 1. mgr. 134. gr. laga nr. 21/1991. Eftir standi þá einungis spurningin hvort greiðslan hafi virst venjuleg eftir atvikum.
- 22 Ef ekki verði fallist á framangreindan skilning verði að líta til fjárhagsstöðu stefnanda er hinar riftanlegu greiðslur fóru fram í víðu samhengi, einkum hvaða eignir hafi verið til ráðstöfunar á þessu tímabili. Þá þurfi að bera fjárhæð hinna riftanlegu greiðslna saman við aðrar greiðslur sem inntar voru af hendi á þessum tíma.
- 23 Líta eigi á allar greiðslur stefnanda til stefnda tímabilinu sem eina heild, en samanlagt hafi greiðslurnar skert greiðslugetu stefnanda verulega. Greiðslur að fjárhæð 226.000.000 hafi numið 26% af metinni eignastöðu félagsins um áramótin 2022 - 2023, að mati stefnanda. Greiðslurnar jafngildi 18,9% af bókfærðum tekjum félagsins á árinu 2023, sem hafi verið um 1,2 milljarðar króna, miðað við stöðuyfirlit úr rafrænu bókhaldi.
- 24 Stefnandi telji að sérstaklega verði að skoða stöðuna í byrjun júní 2023, en félagið hafi greitt samtals 131.720.041 krónu til stefnda á tímabilinu 15. maí til 8. ágúst 2023. Stefnandi hafi tekið saman yfirlit yfir inn- og útborganir á bankareikningi félagsins á tímabilinu 1. júní til 13. október 2023, þegar síðasta færslan hafi átt sér stað. Af þessu yfirliti megi ráða að innborganir hafi numið samtals 530.643.616 krónur, en útborganir samtals 566.528.739 krónur, þar af hafi runnið samtals 111.327.041 króna til innheimtumanns ríkissjóðs, eða u.þ.b. 20%.
- 25 Eftir því sem við eigi kveðst stefnandi einnig vísa hér um til umfjöllunar sinnar varðandi ógjaldfærni félagsins og umfjöllunar um riftun á grundvelli 141. gr. laga nr. 21/1991.
- 26 *Um ógjaldfærni stefnanda.* Stefnandi kveðst telja einsýnt að félagið hafi verið ógjaldfært í skilningi 64. gr. laga nr. 21/1991 eigi síðar en seinni hluta árs 2022 og að stefndi hafi mátt vita um ógjaldfærni félagsins þegar hinar riftanlegu greiðslur fóru fram. Um áramótin 2022-2023 hafi opinber gjöld í vanskilum verið samtals 309.204.169 krónur,

þar af um 303.000.000 króna frá 2021, samkvæmt stöðu hjá innheimtumanni ríkissjóðs 31. desember 2022. Á sama tíma hafi félagið skuldað öðrum kröfuhöfum háar fjárhæðir, m.a. lífeyrissjóðum 143.034.755 og undirverktökum, efnissölum og hönnuðum samtals 108 milljónir króna. Miðað við lýstar kröfur og önnur fyrirbyggjandi gögn hafi gjaldfallnar kröfur numið a.m.k. 796 milljónum króna á þessum tíma og skuldir umfram eignir verið a.m.k. 1.080 milljónir króna. Þremur mánuðum fyrir frestdag hafi gjaldfallnar kröfur numið 930 milljónum króna.

- 27 Stefnandi gerir þann fyrirvara við mat sitt á eignum og skuldum félagsins um áramótin 2022-2023 að vegna óvissuþátta hafi stefnandi litið fram hjá kröfum á og skuldum við tengda aðila við gerð yfirlitsins. Ennfremur hafi stefnandi dregið frá eignum 218.619.678 krónur vegna útskatts sem hann telji félagið ekki hafa skilað. Þá kveðst stefnandi telja aðrar eignir samkvæmt bókhaldi félagsins vera oftaldar. Stærsti liðurinn sé „verk í vinnslu“ að fjárhæð 640.179.305 krónur, en í bókhaldinu sé ekki tilgreint hvaða verk standi þar að baki og um sömu fjárhæð sé að ræða og hafi verið tilgreind í ársreikningi 2021. Loks liggi fyrir að við skiptameðferð félagsins hafi ekki fundist nein áhöld og tæki.
- 28 Fjárhagsstaða félagsins hafi farið sífellt versnandi á árinu 2023. Samkvæmt stöðuyfirliti um rekstur félagsins úr rafrænu bókhaldi hafi tap á árinu 2023 numið 665 milljónum króna, þar af 460 milljónum króna frá 8. mars 2023, eða sex mánuðum fyrir frestdag.
- 29 Stefnandi hafi um langt skeið fyrir gjaldþrotið verið í vanskilum með opinber gjöld, en gerðar hafi verið a.m.k. 16 greiðsluáætlanir við Skattinn á tímabilinu 22. janúar 2020 til 13. febrúar 2023. Félagið hafi nær aldrei staðið við gerðar greiðsluáætlanir og skuldir þess við innheimtumann ríkissjóðs farið vaxandi frá því að fyrsta greiðsluáætlunin var gerð. Lögboðnir dráttarvextir leggist á skatta og gjöld, þrátt fyrir að um þau hafi verið gerð greiðsluáætlun, sbr. 12. gr. laga nr. 150/2019 um innheimtu opinberra skatta og gjalda. Gögn sem skiptastjóri hafi fengið afhent frá innheimtumanni beri með sér að félagið hafi ekki staðið við greiðslur samkvæmt umræddum áætlunum. Gerðar hafi verið nýjar greiðsluáætlanir og heildarfjárhæð skuldar stefnanda farið vaxandi með hverri nýrri áætlun án þess að ráðist hafi verið í vanskilaaðgerðir.
- 30 Við tíundu áætlunina, sem gerð hafi verið 11. mars 2021, hafi skuld stefnanda staðið í 236 milljónum króna, en sú áætlun hafi verið gerð eftir árangurslaust fjárnám og í henni hafi verið að finna yfirlýsingu félagsins um eignaleysi og ógjaldfærni, samkvæmt 4. tl. 2. mgr. 65. gr. laga nr. 21/1991 um gjaldþrotaskipti o.fl. Í ágúst 2021 hafi verið ritað undir nýja greiðsluáætlun í flokki B, eftir árangurslaust fjárnám, en þar virðist skuldastaða félagsins hafa batnað og staðið í rúmlega 206 milljónum króna. Greiðsluáætlunin hafi gert ráð fyrir sex greiðslum, hverri að fjárhæð 10.000.000 kr., þeirri fyrstu 10. ágúst 2021 en eftir það mánaðarlega frá 1. september 2021. Í greiðsluáætluninni hafi verið yfirlýsing félagsins um eignaleysi og ógjaldfærni, samkvæmt 4. tl. 2. mgr. 65. gr. laga nr. 21/1991. Hið sama eigi við um greiðsluáætlun 27. september 2021, en þá hafi skuldin numið 292 milljónum króna. Áætlunin hafi verið vanefnd í ársbyrjun 2022.

- 31 Ný áætlun hafi verið gerð 3. maí 2022 eftir árangurslaust fjárnám með yfirlýsingu um ógjaldfærni eins og áður. Skuldin hafi á þessum tíma staðið í 228 milljónum króna. Áætlunin hafi ekki verið efnd samkvæmt efni sínu.
- 32 Þann 4. nóvember 2022 hafi enn verið gerð greiðsluáætlun eftir árangurslaust fjárnám með yfirlýsingu um ógjaldfærni. Nú hafi skuldin verið komin niður í 183 milljónir króna. Ekki verði séð að greiðsla hafi verið innt af hendi samkvæmt áætluninni.
- 33 Loks hafi verið ritað undir greiðsluáætlun þann 13. febrúar 2023 eftir árangurslaust fjárnám, skuldastaðan hafi þá verið um 371 milljón króna. Gert hafi verið ráð fyrir fjórum greiðslum, fyrst þann 14. febrúar 2023 að fjárhæð 65.000.000 króna, næst 1. mars 2023 að sömu fjárhæð, þá 1. apríl 2023 að fjárhæð 78.000.000 króna og loks 1. maí 2023 að fjárhæð 15.000.000 króna. Ljóst virðist að þessi greiðsluáætlun hafi verið vanefnd frá upphafi, en fyrsta greiðsla samkvæmt henni hafi ekki borist fyrr en 28. febrúar 2023.
- 34 Stefnandi telji með vísan til framangreinds að Skattinum hafi verið fullkunnugt um ógjaldfærni félagsins um nokkuð langt skeið, í það minnsta frá 10. mars 2021, þegar árangurslaust fjárnám fór fram hjá félaginu. Sú háttsemi Skattsins að ákveða degi síðar að gera greiðsluáætlun við félagið, með yfirlýsingu um eignaleysi, renni stóðum undir mat stefnanda. Í síðasta lagi þegar félagið vanefndi greiðsluáætlun dagsetta 4. nóvember 2022, hafi Skattinum mátt vera fullkunnugt um ógjaldfærni félagsins. Sú greiðsluáætlun hafi verið vanefnd frá fyrsta degi og ekki verði séð að ein einasta greiðsla hafi verið innt af hendi til Skattsins á grundvelli hennar. Vanskil á opinberum gjöldum hafi verið langvarandi og farið hækkandi. Þann 31. janúar 2023 hafi þau verið orðin 369.000.000 króna.
- 35 Stefnandi hafi gert verksamninga vegna framkvæmda að Eyrarvegi 34a og 34b, Selfossi, og Brautarholti 16, Reykjavík, sem hafi verið í uppnámi seinni hluta árs 2022 vegna verulegra vanefnda. Fyrirséð hafi verið að hafðar yrðu uppi kröfur af hálfu verkkaupa m.a. vegna tafabóta, gæðafrávika, ólokinna verkþátta, og ofgreiðslu, samkvæmt bréfaskiptum á tímabilinu 26. júní 2023 til 23. október 2023, kröfulýsinga OS Bygg ehf., OS Bygginga ehf. og Funabergs fasteignafélags ehf. og skýrslugjöf Óla Vals, forsvarsmanns stefnanda, hjá skiptastjóra 1. desember 2023. Verksamningum vegna framangreindra framkvæmda hafi öllum verið rift 4. júlí 2023 og hafðar uppi fjárkröfur í kjölfarið að fjárhæð um 830 milljóna króna, samkvæmt bréfum 18. september og 13. október 2023.
- 36 Framangreind verkefni hafi verið helstu verkefni félagsins samkvæmt Óla Vali. Þar sem greiðslur hafi hætt að berast vegna verkefnanna hafi félagið farið að segja upp starfsfólki og verkkaupi rift í framhaldinu vegna tafa á afhendingu, sem hafi verið fyrirséðar samkvæmt forsvarsmanni stefnanda. Öllu starfsfólki hafi verið sagt upp mánaðarmótin apríl/maí 2023 og eiginlegri starfsemi félagsins lokið í ágúst 2023.
- 37 Stefnandi kveður lýstar kröfur í búið nema samtals 2.509.484.019 krónum, en þar af nemi forgangskröfur 208.337.097 krónum. Þrotabúið sé eignalaust. Stefnandi telji lýstar kröfur og eignaleysi þrotabúsins, ásamt því sem að framan er rakið, staðfesta að félagið hafi verið ógjaldfært löngu áður en það var tekið til gjaldþrotaskipta.

- 38 Stefnandi kveður framangreint byggja á rafrænu bókhaldi félagsins og öðrum gögnum er liggi fyrir í málinu. Hins vegar ríki óvissa um mörg atriði er lúti að fjárhagsstöðu félagsins, m.a. vegna verulegra annmarka á bókhaldslegri meðferð og vsk-skila félagsins, auk þess sem bókhaldsgögn félagsins hafi ekki fengist afhent. Hvað sem því líði telji stefnandi félagið hafa verið ógjaldfært í skilningi 64. gr. laga nr. 21/1991 í nóvember 2022.
- 39 Stefnandi telur sölu á öllu hlutafé Fasteflis ehf. í stefnanda til Ainars Berzins, þremur vikum fyrir gjaldþrotið á 1 kr., hafa verið til málamynda í því skyni að koma bókhaldsgögnum félagsins undan. Téður Ainar hafi ekki fundist þrátt fyrir tilraunir skiptastjóra. Við forsvarsmönnum félagsins hafi blasað gjaldprot og þeir fengið Ainar til að taka við félaginu, en slíkt sé vel þekkt í aðdraganda gjaldprotis. Bókhald félagsins hafi ekki fundist. Þá hafi Óli Valur ekki orðið við því að afhenda skiptastjóra ýmiss gögn og upplýsingar, m.a. kaup- og leigusamninga. Kveðst stefnandi telja forsvarsmenn félagsins hafa sýnt af sér ýmis konar misferli í rekstri þess og m.a. brotið gegn bókhaldslögum, lögum um virðisaukaskatt, lögum um gjaldprotaskipti, lögum um einkahlutafélög og almennum hegningarlögum með háttsemi sinni.
- 40 *Skaðabætur og/eða endurgreiðsla auðgunar.* Stefnandi byggir á því að stefndi hafi haft hag af hinum riftanlegu greiðslum sem nemur 385.811.777 krónum. Sú fjárhæð svari til þess tjóns, sem stefnandi hafi orðið fyrir. Stefndi hafi verið grandsamur um riftanleika ráðstafana í öllum tilvikum. Því beri að dæma stefnda til greiðslu skaðabóta í samræmi við 1. og 3. mgr. 142. gr. laga nr. 21/1991. Verði ekki á það fallist beri að dæma stefnda til endurgreiðslu auðgunar samkvæmt 1. mgr. 142. gr. laga nr. 21/1991 verði fallist á riftun á grundvelli 1. mgr. 134. gr. sömu laga.
- 41 Um skaðabóta- og dráttarvexti vísar stefnandi til 8. gr. og 1. mgr. 6. gr. laga nr. 38/2001 um vexti og verðtryggingu. Hvað varðar greiðslur þær sem stefndi hafi samþykkt riftun á, þá eigi stefnandi rétt á skaðabótavöxtum samkvæmt 8. gr. laganna af þessum greiðslum til greiðsludags 29. júlí 2023. Um upphafsdag dráttarvaxta vísar stefnandi til 4. mgr. 5. gr. laganna.

Helstu málsástæður og lagarök stefnda

- 42 Stefndi byggir á að við úrlausn málsins eigi að taka tillit til endurgreiðslu Skattsins 29. júlí 2024, í kjölfar þess að fallist var á riftun fjögurra greiðslna 3. apríl, 2. júní og 24. júlí 2023, þannig að hann verði sýknaður af dómkröfum stefnanda um riftun umræddra greiðslna og kröfufjárhæðin lækkuð sem nemur 131.563.827 krónum. Stefnandi eigi ekki rétt til vaxta af umræddri fjárhæð, en í öllu falli geti réttur hans til vaxta af fjárhæðinni ekki náð yfir lengra tímabil en til greiðsludags 29. júlí 2024. Þá séu ekki skilyrði fyrir hendi til að dæma dráttarvexti.
- 43 Að ofangreindu frágengnu sé sýknukrafa stefnda reist á því að skilyrði séu ekki uppfyllt fyrir riftun annarra greiðslna en að framan greinir.
- 44 *Skilyrði 141. gr. laga nr. 21/1991.* Stefndi byggir á að hvorki séu uppfyllt skilyrði 141. gr. né almenn skilyrði riftunar XX. kafla laga nr. 21/1991 til að rifta greiðslum þeim sem

stefnandi krefst riftunar á. Fjárhæð þeirra greiðslna, sem nú sé deilt um, nemi 254.247.950 krónum.

- 45 Nánar tiltekið hafi verið um að ræða átta greiðslur á eindaga á staðgreiðslu og tryggingagjaldi að fjárhæð samtals 186.994.641 króna, sbr. 3. mgr. 20. gr. laga nr. 45/1987 um staðgreiðslu opinberra gjalda; fimm greiðslur á gjalddaga á virðisaukaskatti að fjárhæð samtals 2.253.309 krónur, sbr. 4. mgr. 24. gr. laga nr. 50/1988 um virðisaukaskatt; og að lokum eina greiðslu samkvæmt greiðsluáætlun frá 14. febrúar 2023 að fjárhæð 65.000.000 króna sem innt hafi verið af hendi í samræmi við samkomulag aðila innan 30 daga frá gerð áætlunarinnar og ráðstafað inn á tvö virðisaukaskattstímabil ársins 2020 í samræmi við reglur nr. 797/2016 um greiðsluforgang og skuldajöfnun skatta og gjalda.
- 46 Stefndi telji að eðlilegt og nauðsynlegt hafi verið fyrir félagið að inna framangreindar greiðslur af hendi, en félagið hafi verið í rekstri fram í ágúst 2023 og haft fjölmarga starfsmenn á launum. Greiðslurnar sem fram fóru á gjalddaga eða eindaga hafi verið venjulegar ráðstafanir sem hafi verið nauðsynlegar fyrir reksturinn og endurspeglað umfang hans. Forsvarsmenn félagsins hafi lýst yfir að erfiðleikar myndu líða hjá. Greiðsla 28. febrúar 2023 í samræmi við samkomulag samkvæmt greiðsluáætlun frá 14. febrúar 2023 hafi heldur ekki verið á ótilhlýðilegan hátt stefnda til hagsbóta á kostnað annarra kröfuhafa. Aðstæður hafi verið aðrar en síðar varð, greiðslan hafi verið í samræmi við áætlun og hvorki verið óvenjuleg né óeðlileg, að minnsta kosti ekki eins og hún hafi horft við stefnda.
- 47 Greiðslurnar hafi einnig tengst viðleitni félagsins til að endurskipuleggja fjárhag sinn og viðhalda starfsemi sinni. Fjárhæð greiðslnanna nemi ennfremur lágu hlutfalli af hvort heldur eignum og skuldum eða tekjuflæði á þeim tíma sem þær voru inntar af hendi eða heildarupphæð lýstra krafna á hendur stefnanda, sem nemi rúmum 2,5 milljörðum króna. Þá hafi greiðslurnar verið nauðsynlegar félaginu til að varna því að innheimtumaður ríkissjóðs beitti frekari innheimtuúrræðum eða að lögbundið álag legðist á kröfurnar, sbr. meðal annars lög nr. 45/1987 og 50/1988.
- 48 Af ofangreindum ástæðum telji stefndi hvorki unnt að líta svo á að ráðstafanirnar hafi verið ótilhlýðilegar stefnda til hagsbóta á kostnað annarra kröfuhafa né að þær hafi leitt til þess að eignir þrotamanns yrðu ekki til reiðu til fullnustu kröfuhöfum í skilningi 141. gr. laga nr. 21/1991. Þá hafi þær ekki raskað jafnræði kröfuhafa að öðru leyti.
- 49 Framangreindu til frekari stuðnings bendir stefndi á að ósannað verði að teljast að andvirði umræddra ráðstafana, þá sérstaklega þeirrar sem fólst í greiðslu 28. febrúar 2023, hefði runnið til stefnanda ef hún hefði ekki verið greidd innheimtumanni ríkissjóðs í ljósi ráðstafana forsvarsmanna félagsins sem fóru fram í aðdraganda þess að bú félagsins var tekið til gjaldþrotaskipta og raktar séu í stefnu.
- 50 *Ógjaldfærni og grandsemi ósönnuð.* Stefndi byggir einnig á því að ósannað sé að félagið hafi verið ógjaldfært eða orðið það vegna ráðstafananna, en í öllu falli sé því mótmælt að innheimtumaður ríkissjóðs hafi verið grandsamur um ógjaldfærni félagsins og þær aðstæður sem hafi leitt til þess að ráðstafanirnar hafi verið ótilhlýðilegar.

Innheimtumaður hafi verið í góðri trú um að greiðsluerfiðleikar félagsins væru tímabundnir og að félaginu myndi lánast að endurskipuleggja rekstur sinn. Þá hafi innheimtumaður hvorki vitað né mátt vita um ætlaðar uppsagnir á starfsmönnum félagsins um mánaðamótin apríl/maí 2023 og því síður um viðskipti félagsins við önnur félög. Innheimtumaður hafi ekki haft upplýsingar sem hafi gefið annað til kynna en að félagið væri í rekstri og reyndi að endurskipuleggja fjárhag sinn.

- 51 Gögn málsins sýni að félagið hafi verið í rekstri í tvö og hálf ár frá því árangurslaust fjárnám hafi verið gert í mars 2021 og fyrsta yfirlýsing um ógjaldfærni og eignaleysi hafi verið undirrituð. Aðrir kröfuhafar hafi ekki beitt sér gegn félaginu á þessum tíma og fram að frestdegi 8. september 2023. Þorri greiðsluáætlana sem gerðar hafi verið við félagið hafi verið á tíma Covid-farsóttarinnar 2020-2022 og haft það markmið að greiða fyrir því að félagið kæmist í gegnum erfiðleika er henni fylgdu. Gögn beri með sér að það hafi að einhverju leyti tekist, en endurákvörðun á virðisaukaskatti að fjárhæð 163.000.000 króna vegna árána 2020 til 2021 sem komið hafi til um áramótin 2022 – 2023 hafi breytt stöðunni og félagið óskað eftir ráðrúmi til að greiða það niður og kynnt áætlanir í þeim efnum sem fallist hafi verið á í febrúar 2023. Forsvarsmenn félagsins hafi vísað til nýrra langtímaverksamninga, sem væru hagstæðir auk þess sem unnið væri að aukningu hlutafjár.
- 52 Félagið hafi verið í umsvifamiklum rekstri fram á árið 2023. Til marks um það hafi félagið haft umfangsmikil byggingaverkefni fram til júlí 2023 og mikinn fjölda starfsmanna. Færslur á bankareikningi félagsins, sýni að einungis á tímabilinu 1. júní til 3. október hafi innborganir verið 530.000.000 króna og útgreiðslur 566.000.000 króna. Lýstar kröfur hafi numið rúmum 2,5 milljörðum króna. Allt framangreint mæli gegn því að félagið hafi verið orðið ógjaldfært eða orðið það við umþrættar ráðstafanir. Stefnandi beri sönnunarbyrði um annað. Einhliða framsetning hans á gögnum nægi ekki í þeim efnum, en stefnandi hafi kosið að afla ekki matsgerðar til sönnunar málalíbúnaði sínum.
- 53 Með vísan til alls framangreinds byggir stefndi á að ekki séu uppfyllt skilyrði 141. gr. laga nr. 21/1991 eða almenn riftunarskilyrði XX. kafla sömu laga til að rifta ráðstöfunum sem fólust í umræddum greiðslum félagsins til stefnda frá 8. nóvember 2022 til 8. ágúst 2023.
- 54 *Skilyrði 134. gr. laga nr. 21/1991.* Stefndi hafnar því að uppfyllt séu skilyrði 1. mgr. 134. gr. laga nr. 21/1991 til riftunar þeirra greiðslna félagsins sem fram fóru innan sex mánaða fyrir frestdag, að undanskildum þeim fjórum greiðslum sem stefndi hafi þegar fallist á að rifta. Nánar tiltekið sé um að ræða fjórar greiðslur á eindaga á staðgreiðslu og tryggingagjaldi að fjárhæð samtals 92.936.345 krónur og þrjár greiðslur á gjalddaga á virðisaukaskatti að fjárhæð samtals 1.766.685 krónur.
- 55 Stefndi mótmælir því að í framangreindu samþykki á riftun hafi falist nokkur viðurkenning á því að greiðslur á síðustu sex mánuðum fyrir frestdag hafi skert greiðslugetu stefnanda verulega í skilningi 1. mgr. 134. gr. laga nr. 21/1991.
- 56 Vísí stefndi til alls þess sem fyrr hafi komið fram, en áhersla sé lögð á að allar umræddar greiðslur hafi verið venjulegar í merkingu ákvæðisins. Greiðslur hafi borist á gjalddaga

eða eindaga í samræmi við lagaboð frá félagi sem hafi verið í rekstri með fjölmarga launamenn í vinnu. Af sömu ástæðum sé ekkert í málinu sem bendi til að greitt hafi verið fyrir en eðlilegt var. Þá hafi umræddar greiðslur ekki skert greiðslugetu félagsins verulega. Greiðslurnar endurspegli veltu félagsins með tilliti til launagreiðslna og veltu í virðisaukaskatti.

57 Með vísan til alls framangreinds byggi stefndi á því að ekki séu uppfyllt skilyrði til að rifta þeim ráðstöfunum sem hafi falist í greiðslum félagsins til stefnda frá 8. nóvember 2022 til 8. ágúst 2023 og ekki hafi þegar verið rift. Af því leiði að stefndi telji ekki skilyrði til að fallast á fjárkröfur stefnanda á grundvelli 142. gr. laga nr. 21/1991. Þá sé vaxtakröfum stefnanda mótmælt.

Niðurstaða

58 Ágreiningur málsins lýtur að því hvort stefnandi fær á grundvelli 134. og 141. gr. laga nr. 21/1991 um gjaldþrotaskipti o.fl. rift fjórtán greiðslum til stefnda sem áttu sér stað á tímabilinu 15. nóvember 2022 til 8. ágúst 2023, en bú stefnanda var tekið til gjaldþrotaskipta 9. nóvember 2023. Frestdagur við skiptin er 8. september 2023. Jafnframt deila aðilar um kröfu stefnanda um bætur á grundvelli 142. gr. laga nr. 21/1991, nái riftun fram að ganga.

59 Í fyrsta lagi byggir stefnandi riftunarkröfur sínar á 141. gr. laga nr. 21/1991 en sú heimild til riftunar hefur verið nefnd almenna riftunareglan. Skilyrði riftunar er að ráðstöfunin hafi verið ótilhlýðileg. Það getur lotið að því að ráðstöfun hafi verið kröfuhafa til hagsbóta á kostnað annarra, leiði til þess að eignir þrotamannsins verði ekki til reiðu til fullnustu kröfuhöfum eða leiði til skuldaaukningar kröfuhöfum til tjóns. Í öllum þremur tilvikunum er áskilið að skuldari hafi verið ógjaldfær eða orðið það vegna ráðstöfunarinnar svo og að sá sem hafði hag af henni hafi verið grandsamur um ógjaldfærni þrotamannsins og þær aðstæður sem leiddu til þess að ráðstöfunin væri ótilhlýðileg. Verður við mat á því hvort ráðstöfun sé ótilhlýðileg að horfa til atvika í heild sinni og þeirrar stöðu sem var uppi þegar ráðstöfunin fór fram. Sönnunarbyrði um að þær aðstæður séu fyrir hendi hvílir á stefnanda sem vill rifta umræddum greiðslum.

60 Samkvæmt gögnum málsins eiga vanskil stefnanda sér sögu aftur til ársins 2018, en í janúar 2020 stóð skuld stefnanda við stefnda í 44 milljónum króna. Fram hefur komið að Covid-19 farsóttin hafi reynst félaginu þungbær og í árslok 2020 hafði skuld stefnanda vaxið í rúmar 234 milljónir króna. Í árslok 2021 stóð skuldin í rúmum 283 milljónum króna. Vilji stjórnvalda stóð til þess að gefa atvinnulífinu færi á að komast í gegnum erfiðleikana og voru gefin fyrirmæli um að sýna meðalhóf og mildi í innheimtuaðgerðum, sbr. dómvætti Jóhönnu Guðbrandsdóttur, deildarstjóra lögfræðiinnheimtu hjá Skattinum. Meginþorri greiðsluáætlana í samræmi við verklagsreglur um greiðsluáætlanir, sbr. 12. gr. laga nr. 150/2019 um innheimtu opinberra skatta og gjalda, var gerður á þessum tíma. Munu þær hafa borið þann árangur að skuldin hafi verið komin niður í 183 milljónir króna samkvæmt greiðsluáætlun 4. nóvember 2022. Stefnandi hélt áfallandi gjöldum í skilum á tímabilinu. Endurákvörðun á virðisaukaskatti vegna árána 2020 og 2021, að fjárhæð 163 milljónir króna, leiddi hins

vegar til þess að í janúar 2023 stóð skuldin í um 370 milljónum króna. Óskaði stefnandi eftir að gerð yrði ný greiðsluáætlun og kvað félagið í mun betri stöðu til að standa við þetta greiðsluáætlun en félagið hafi verið í árslok 2020. Félagið hafi meðal annars gert hagstæða langtímaverksamninga og ætti von á nýju hlutafé sem myndi styrkja eiginfjárstöðu þess verulega. Gerðu aðilar með sér nýja greiðsluáætlun 14. febrúar 2023, þar sem stefnandi féllst á kröfu Skattsins um hraðari greiðslur inn á vanskilin. Á grundvelli áætlunarinnar greiddi stefnandi 65 milljónir króna 28. febrúar 2023 og 65 milljónir króna 3. apríl 2023. Dráttur varð á frekari greiðslum, en í ljósi þess að félagið hafði sýnt viðleitni til að greiða og forsvarsmenn þess voru í reglulegum samskiptum við Skattinn og gerðu grein fyrir aðgerðum til að bæta hag félagsins og væntanlegum tekjum, kvað vitnið Jóhanna Guðbrandsdóttir Skattinn hafa fallist á aðlögun gjalds. Áætlunin hafi verið í gildi til 7. júlí 2023. Aðspurð um greiðslu áfallandi gjalda í mars 2023, sem stefnandi hafi ekki greitt, kvað Jóhanna Innheimtumanni ríkissjóðs ekki hafa verið kunnugt um það, en Innheimtumadur sé sérstök eining innan Skattsins sem starfi á grundvelli sérlaga og hafi ekki beinan aðgang að upplýsingum um álagningu innan annarra deilda Skattsins. Auk framangreindra greiðslna barst greiðsla 2. júní 2023 að fjárhæð 50 milljónir króna og greiðsla 24. júlí að fjárhæð 16.275.832 krónur. Ágreiningur aðila í málinu vegna greiðslna eldri vanskila lýtur einungis að greiðslunni 28. febrúar 2023, þar sem stefndi hefur fallist á riftun hinna greiðslnanna á grundvelli 134. gr. laga nr. 21/1991.

- 61 Ársreikningur fyrir árið 2021 liggur fyrir í málinu, en samkvæmt honum varð smávægilegur hagnaður af rekstri félagsins það ár. Eignir félagsins námu alls 1.176.411.063 krónum og eigið fé var 49.674.052 krónur. Stefnandi byggir á því að félagið hafi orðið ógjaldfært eigi síðar en á seinni hluta árs 2022 og byggir í þeim efnum á eigin greiningu á gögnum sem fyrir liggja. Lýstar kröfur og önnur gögn gefi til kynna að gjaldfallnar kröfur hafi verið 796 milljónir króna í árslok 2022. Skuldir umfram eignir hafi verið 1.080 milljónir króna Samkvæmt samantekt í stefnu úr rafrænu bókhaldi námu eignir stefnanda um 1.220 milljónum króna. Stefnandi gerir ýmsa fyrirvara um óvissuþætti, svo sem vegna vafasamra ráðstafana forsvarsmanna félagsins í aðdraganda gjaldþrotsins og bókhaldsmisferlis. Þá hafi hann litið fram hjá kröfum á tengda aðila og jafnframt dregið frá eignum útskatt að fjárhæð tæpar 220 milljónir króna, sem hann telji félagið ekki hafa skilað. Fyrir liggur að bókhaldsgögn félagsins hafa ekki fundist og ársreikningur fyrir árið 2022 hefur ekki verið gerður. Þrátt fyrir að framangreind greining stefnanda veiti vissulega vísbendingu um greiðsluerfiðleika félagsins í árslok 2022, þá verður að fallast á það með stefnda að varhugavert sé að telja sannað á grundvelli hennar að félagið hafi verið ógjaldfært á því tímamarki. Í það minnsta hafi stefnda ekki mátt vera það kunnugt. Verður í því sambandi að horfa til þess að félagið virðist hafa verið í fullum rekstri fram á sumar 2023, haft mikinn fjölda manns í vinnu og unnið að umfangsmiklum byggingaverkefnum. Þá bera gögn með sér að taprekstur á árinu 2023 hafi verið 665 milljónir króna, þar af 460 milljónir króna á síðustu sex mánuðum fyrir frestdag.

- 62 Þá liggur ekkert fyrir í málinu um að aðrir kröfuhafar en stefndi hafi haft uppi innheimtuaðgerðir, svo sem fjárnám, gagnvart stefnanda allt frá árinu 2021. Stefndi hefur því ekki sýnt fram á að stefnda hafi mátt vera kunnugt um skuldastöðu félagsins gagnvart öðrum kröfuhöfum. Gerð greiðsluáætlana með yfirlýsingu félagsins um eignaleyfi og ógjaldfærni, samkvæmt 4. tl. 2. mgr. 65. gr. laga nr. 21/1991, verður heldur ekki talin sýna fram á að ekki myndi rætast úr erfiðleikum félagsins, enda liggur fyrir að félagið var í rekstri í tvö og hálf t. ár frá því fyrsta yfirlýsingin þess efnis var undirrituð. Þá skýrði vitnið Jóhanna Guðbrandsdóttir frá því að greiðsluáætlanir væru árangursríkt úrræði og einungis 13% fyrirtækja sem gerðu þær yrðu gjaldþrota.
- 63 Hið sama gildir um vanefndaúrræði verkkaupa gagnvart stefnanda og uppsagnir starfsmanna í maí 2023. Þrátt fyrir að slá megi því föstu að á þessu tímamarki hafi félagið verið orðið ógjaldfært þá hefur stefndi ekki sýnt fram á að stefnda hafi mátt vera kunnugt um það. Þvert á móti töldu forsvarsmenn félagsins stefnda trú um að félagið væri í umsvifamiklum og batnandi rekstri og gögn báru með sér að fjöldi starfsmanna væri þar að störfum.
- 64 Samkvæmt framansögðu skortir á grandsemisskilyrði 1. mgr. 141. gr. laga nr. 21/1991. Verður því ekki fallist á riftunarkröfur stefnanda á grunni ákvæðisins.
- 65 Kemur þá til skoðunar riftunarkrafa stefnanda á grundvelli heimildar 1. mgr. 134. gr. laga nr. 21/1991 til riftunar þeirra ráðstafana sem nefndar hafa verið óvenjulegar greiðslur en 1. mgr. 134. gr. er svohljóðandi: „Krefjast má riftunar á greiðslu skuldar á síðustu sex mánuðum fyrir frest dag ef greitt var með óvenjulegum greiðslueyri, fyrr en eðlilegt var eða greidd var fjárhæð sem hefur skert greiðslugetu þrotamannsins verulega, nema greiðslan hafi virst venjuleg eftir atvikum.“ Er fyrst og fremst undir í málinu það skilyrði greinarinnar hvort greidd hafi verið fjárhæð sem skert hafi greiðslugetu þrotamannsins verulega og þá hvort greiðslan hafi virst venjuleg eftir atvikum.
- 66 Um er að ræða sjö greiðslur á áfallandi virðisaukaskatti og staðgreiðsluskatti tímabilinu 15. mars til 8. ágúst 2023, samtals að fjárhæð 94.703.030 krónur, sem ýmist voru greiddar á gjalddaga eða eindaga. Á tímabilinu voru einnig greiddar fjórar greiðslur vegna eldri vanskila samkvæmt greiðsluáætlun, samtals að fjárhæð 131.563.827 krónur, sem stefndi hefur þegar samþykkt riftun á, eins og áður greinir. Fallist er á með stefnda að í þessu samhengi sé ekki rétt að leggja saman greiðslur til lækkunar eldri skulda annars vegar og greiðslur áfallandi gjalda hins vegar, enda endurspegli hinar síðarnefndu veltu félagsins með tilliti til launagreiðslna og virðisaukaskattsgreiðslna, sem fylgi áframhaldandi tekjuskapandi rekstri. Hvort heldur litið er til 1.220 milljóna króna bókfærðra eigna í árslok 2022, samkvæmt samantekt stefnanda, eða 1.204 milljóna króna tekna samkvæmt stöðuyfirliti um rekstur félagsins, þá nema umdeildar greiðslur að fjárhæð 94.703.030 krónur undir 10% þeirra fjárhæða. Í ljósi þess og framangreinds eðlis greiðslnanna verður ekki litið svo á að þær hafi skert greiðslugetu félagsins verulega í skilningi 1. mgr. 134. gr. laganna. Eðli greiðslnanna leiðir ennfremur til þess að líta verður svo á að þær hafi virst eðlilegar eftir atvikum.

67 Ekki verður fallist á með stefnanda að stefndi hafi viðurkennt að riftunarskilyrðum væri fullnægt hvað þessar greiðslur varðar með bréfi sínu 29. júlí 2024. Sú málsástæða er haldlaus enda er í nefndu bréfi beinlínis hafnað að rifta þeim greiðslum sem deilt er um í máli þessu. Samkvæmt öllu framansögðu eru ekki efni til riftunar á grundvelli 1. mgr. 134. gr. laganna.

68 Svo sem að framan er rakið telur dómurinn ósannað að stefndi hafi verið grandsamur um riftanleika þeirra ráðstafana sem mál þetta varðar. Tekur það einnig til þeirra greiðslna sem stefndi hefur fallist á að rifta. Verður stefndi því jafnframt sýknaður af greiðslukröfum stefnanda á grundvelli 142. gr. laga nr. 21/1991.

69 Rétt þykir að málskostnaður falli niður.

70 Þórhallur Bergmann lögmaður flutti málið fyrir stefnanda og Þorvaldur Hauksson lögmaður fyrir stefnda.

Hlynur Jónsson héraðsdómari kveður upp dóm þennan.

Dómsorð:

Stefndi, íslenska ríkið, er sýkn af kröfu stefnanda, E34 ehf.

Málskostnaður fellur niður.